

Nr 247

Av herr **Andersson** i Brämhult m. fl., om åtgärder för stävjande av den illojala förmedlingsverksamheten i fråga om uthyrning av lägenheter och möblerade rum.

Bristen på bostäder i städer och tätorter utgör ett av de allvarligaste samhällsproblemen för närvarande. Bristen kan endast avhjälpas genom nybyggnad av bostäder, men av kända skäl kan inte bostadsproduktionen forceras i så snabb takt, att bostadsbristen kan hävas inom kort tid. Det besvärliga läget på bostadsmarknaden ger upphov till sociala missförhållanden av skilda slag. Särskilt svåra blir dessa missförhållanden i fråga om ungdomen i städerna, speciellt de större städerna. Och allra svårast blir det för den landsortsungdom som söker sig till städerna för att erhålla yrkesutbildning och arbete. Det är över huvud taget svårt för dem att erhålla bostad och om de lyckas hyra ett möblerat rum och alltså blir inneboende i en lägenhet, tvingas de i många fall att betala ett oskäligt högt pris för rätten att bo i rummet. I vissa städer, bland annat Stockholm, finns ungdomshem, som drives dels av kommunala organ, barnavårdsnämnder eller ungdomsstyrelser, dels av privata organisationer eller stiftelser, där ungdomen kan få bo fritt eller erlagga ett mindre belopp i hyra, men antalet platser på dessa ungdomshem är mycket begränsat och står inte alls i rimlig proportion till antalet bostadssökande ungdomar. I Stockholm uppgår antalet platser på ungdomshemmen till endast något över 500. I vissa ungdomshem kan för övrigt endast ungdomar, som är mantalsskrivna på orten, erhålla bostad, och för vissa hem föreskrives att endast ungdomar, som genomgår en viss utbildning, får mottagas på desamma. I Stockholm och även i några andra städer har vissa större industriföretag ordnat egen lärlingsutbildning, varvid företagen själva ordnat inackordering för sina lärlingar, och det förekommer också att firmor på liknande sätt ordnat bostäder för sina anställda. Vidare kan nämnas att ungdomsstyrelsen i Stockholm på försök har anordnat avgiftsfri rumsförmedling för ungdomar i åldern 15—20 år.

De rum, som kan anskaffas åt ungdomarna på de här ovan nämnda sätten, räcker inte på långa vägar till för att fylla behovet. Det stora flertalet ungdomar måste söka sig ut på den privata hyresmarknaden för att om möjligt få fatt i ett möblerat rum, i konkurrens inte bara med andra ungdomar utan också med ensamstående personer i högre åldrar. Någon tillförlitlig statistik över antalet sådana bostadssökande på skilda orter finns inte, men att antalet sökande är mycket stort är utan vidare klart. År 1950 anmälde sig cirka 8 000 personer som hyressökande till möblerade

rum till den offentliga bostadsförmedlingen i Stockholm, men denna siffra anger med all säkerhet icke det verkliga antalet bostadssökande, emedan långt ifrån alla vänder sig till bostadsförmedlingen. På grund av den kraftiga tillväxten av ungdomskullarna under 1950-talet måste antalet ensamstående personer, som söker hyra enkelrum, numera ha ökat väsentligt. Tillgången på privatuthyrda möblerade rum täcker således icke efterfrågan, och som en följd härav begagnar sig mindre nogräknade lägenhetsinnehavare av tillfället att ta ut oskäligen höga hyror av de inneboende. Enligt vad Stockholms stads ungdomsstyrelse uppger i en framställning till stadsfullmäktige i Stockholm angående ungdomens bostadsförhållanden skulle det icke vara ovanligt, att priser på ända upp till 175 å 200 kronor för delat rum uttages i Stockholms förorter. Miljöförhållandena är heller inte alltid de bästa i fråga om dessa möblerade rum. Många är mycket torftigt inredda och de hygieniska förhållandena ibland under all kritik. Det stora flertalet rum torde emellertid vara acceptabla, men hyrorna är för det mesta för höga i förhållande till ungdomarnas ekonomiska resurser, särskilt naturligtvis för sådan ungdom, som håller på med yrkesutbildning. Hyressättningen på sådana rum regleras genom hyreslagen, varför frågan om hyrans skälighet kan prövas av hyresnämnderna som första instans. I många fall torde emellertid de inneboende vara tveksamma om de genom en anmälan till hyresnämnden skall våga dra frågan om hyrans skälighet inför nämndens prövning. De är rädda för trakasserier från lägenhetsinnehavarens sida och för att bli uppsagda från sina respektive rum.

Åtgärder för att öka tillgången på rum för ungdomar liksom för andra ensamstående samt att sanera miljöförhållandena i fråga om de uthyrda rummen måste i första hand ankomma på vederbörande kommuner själva. Atskilligt kan vinnas genom inrättande av ungdomshem, kommunal bostadsförmedling för hyrande av möblerade rum m. m. Från statens sida kan också en rad åtgärder tänkas, men dessa bör sättas in inom den allmänna ungdomsvårdens vidare ram. Här skall ungdomsvårdsproblemet i dess vidare omfattning icke diskuteras, men däremot vill vi peka på ett missförhållande på bostadsområdet, som bör kunna avlägsnas genom ingripande från statsmakternas sida. Vi tänker på den privata bostadsförmedling, som bedrivs i storstäderna och måhända även på andra orter av vissa högst tillfälliga förmedlingsbyråer eller enskilda personer. Det finns många privata förmedlingsbyråer, som driver sin verksamhet efter hederligt affärsmässiga metoder, och mot dem skall ingen kritik riktas, de fyller en icke oviktig uppgift trots tillvaron av kommunala bostadsförmedlingar. Kritiken drabbar de fördomsfria personer, som begagnar sig av förmedlingsverksamheten för att skaffa sig inkomster genom att utnyttja de bostadslösa människornas nödläge.

Tillvägagångssättet vid rumsförmedling är vanligen det, att rumsförmedlaren vid anvisning av ett rum tar 10 procent av första månadshyran

av den bostadssökande i förmedlingsprovision. Får den sökande inte bostaden, är förmedlaren skyldig att återbetala beloppet. Vissa rumsförmedlingar lämnar emellertid inte tillbaka hela beloppet utan behåller en registreringsavgift av ett par kronor eller mer »för sitt besvär». Förmedlaren aktar sig nogga för att lämna kvitto på »registreringsavgiften», varför ett lagsökande kan stöta på svårigheter. Vidare sänder sådana förmedlingar ofta flera sökande till samma rum — som ibland redan kan vara uthyrt — tydligen enbart för att kunna ta ut den s. k. registreringsavgiften. Enligt uppgift i den ovannämnda framställningen från ungdomsstyrelsen i Stockholm till stadsfullmäktige lär det vara vanligt, att vissa förmedlingsbyråer sänder ända till ett tiotal personer i timmen till ett redan uthyrt rum och sedan tar ut en avgift av var och en. Även om avgiften är låg, kan man med tanke på det stora antalet bostadssökande lätt förstå, att förmedlingsbyråerna genom denna spekulation i bostadsbristen skaffar sig ingalunda föraktliga inkomster. Mest tycks det vara nyetablerade byråer, som använder sådana metoder. Ej sällan underlåter innehavare av sådana byråer att lämna anmälan om sin verksamhet till handelsregistret, och sedan byrån varit i verksamhet en tid och innehavaren haft god inkomst av densamma, upphör den med verksamheten. Den verksamhet dessa byråer utövar är således i regel svår att kontrollera. Förmedlingsbyråerna arbetar ju i regel inte endast med uthyrning av enkelrum utan också med uthyrning av lägenheter, och de tillfälliga byråerna använder även i fråga om lägenhetsuthyrningar samma ogenerade affärsmetoder och ockrar på de bostadslösas svåra belägenhet.

Det är således ett intresse inte bara för ungdomsvården utan också för alla bostadssökande, att förmedlingar, som spekulerar i bostadsbristen för egen oskälig vinnings skull, förhindras att utöva sådan affärsverksamhet. En sanering av förmedlingsverksamheten är således nödvändig och en sådan sanering önskas också av de lojala och hederliga företagen i branschen. Vilka åtgärder som lämpligen bör vidtagas för att stoppa de illojala företagens verksamhet är svårt att säga. Möjligen skulle man nå målet genom att kräva auktorisation av länsstyrelserna, respektive överståthållarämbetet, för utövande av rums- eller lägenhetsförmedling. En snabbutredning av frågan bör företas genom Kungl. Maj:ts försorg, så att förslag kan föreläggas senast nästa års riksdag.

Med anledning av vad som sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och framläggande av förslag senast till nästa års riksdag i syfte att stävja den illojala förmedlingsverksamheten i fråga om uthyrning av lägenheter och möblerade rum.

Stockholm den 26 januari 1955

Torsten Andersson
i Brämhult

Gunnar Ericsson
i Näs

Harald Larsson
i Hedenäset